

ØYVIND MIDTTUN, masterstudent, UiS

«Fra sikkerhetspolitikk til samhandlingspraksis: Hvordan påvirker endringer i trusselbildet trepartssamarbeidet i petroleumsvirksomheten?»»

Masteroppgave i risikostyring og sikkerhetsledelse, UiS EVU, 2024

Presentasjon for Sikkerhetsforum, 6.11.2024

”

«For sagen er den, at vores idéer om, hvordan trusler skal bekæmpes, og hvem der har ansvaret for denne bekæmpelse, er fundamentalt forandret. Dagens geopolitik kæmpes nemlig ikke kun af stater, indenfor rammerne af diplomatiet og de militære institutioner, men også af private virksomheder.»

Karen Lund Petersen (2023): *Ukraine og enden på den private sektors uskyld*

Utgangspunktet

- Krig i Europa
 - Russland invaderer Ukraina 24.2.2022
 - Endret sikkerhetspolitisk situasjon
 - Endret trusselbilde for norsk petroleumsvirksomhet
 - Økt oppmerksomhet om samfunnssikkerhet og sikring
- Droneobservasjoner på norsk sokkel, sabotasjen mot Nord Stream 1 & 2
 - Usikkerhet
 - Behov for økt årvåkenhet
 - Sikkerhetskritisk infrastruktur?
 - Regulering, forvaltning, aktører



Min inngang

- Kommunikasjonsfaglig
 - Hvordan praktisere åpenhet om sikring?
 - Sikring er «noe annet» enn sikkerhet
 - Hva skjer med åpenheten?
 - Hva skjer med tilliten?
 - Konsekvenser for det tradisjonelle sikkerhetsarbeidet?
- Sikkerhetsforum
 - Hvordan påvirker endringer i trusselbildet trepartssamarbeidet i petroleumsvirksomheten?
 - Hvilke utfordringer gir det?
- Veileder: Ole Andreas H. Engen, UiS

Fra sikkerhetspolitikk til samhandlingspraksis:
Hvordan påvirker endringer i trusselbildet
trepartssamarbeidet i petroleumsvirksomheten?

Øyvind Midttun

Masteroppgave i risikostyring og sikkerhetsledelse

Universitetet i Stavanger

2024



Teoretisk ramme

○ Institusjonell teori:

- Samhandlingspraksis, institusjoner, institusjonalisering
- Etablerte handlingsmønstre, «spilleregler»
- Institusjonell stabilitet vs institusjonell endring

○ Sikkerhet og sikring

- Ulike tradisjoner, kulturer, perspektiver
- Latente motsetningsforhold:
 - Sikkerhet: Åpenhet, tillit
 - Sikring: Konfidensialitet, mistillit

○ Tillit

- Viktig for samarbeid og åpenhet i trepartssamarbeidet

Metode

○ Forskningsdesign

- Kvalitativ metode, eksplorerende undersøkelse.

○ Datainnsamling

- Intervjuer med medlemmer av Sikkerhetsforum og analyse av møtoreferater.
- Diverse rapporter, utredninger, proposisjoner, meldinger
- Intervjuer gjennomført i perioden april – juni 2024
- Møtoreferatene dekker perioden mars 2022 – mars 2024

Empiri 1: Endring

- Mål: Undersøke informantenes refleksjoner om de **endringene** som skjedde i den innledende fasen i 2022, da sikring ble tatt inn på agendaen til Sikkerhetsforum, samt deres synspunkt på hvordan samhandlingspraksis om sikring har blitt endret over tid.
- Sentrale observasjoner og funn:
 - Det var et bevisst valg å ta sikring inn på agendaen i Sikkerhetsforum, og det ble lite diskutert/problematisert.
 - Det var innledningsvis usikkerhet om samhandlingspraksis om sikring og ingen klar strategi for informasjonsdeling.
 - Myndighetsansvar ble opplevd uklart og bidro til usikkerhet om informasjonsdeling.
 - Gjennom perioden har det vært en tydelig endring fra usikkerhet om informasjonsdeling til en uttalt strategi for åpenhet.
 - Informasjonsdeling oppleves å bidra til trygghet og felles informasjonsgrunnlag.

Empiri 2: Utfordringer

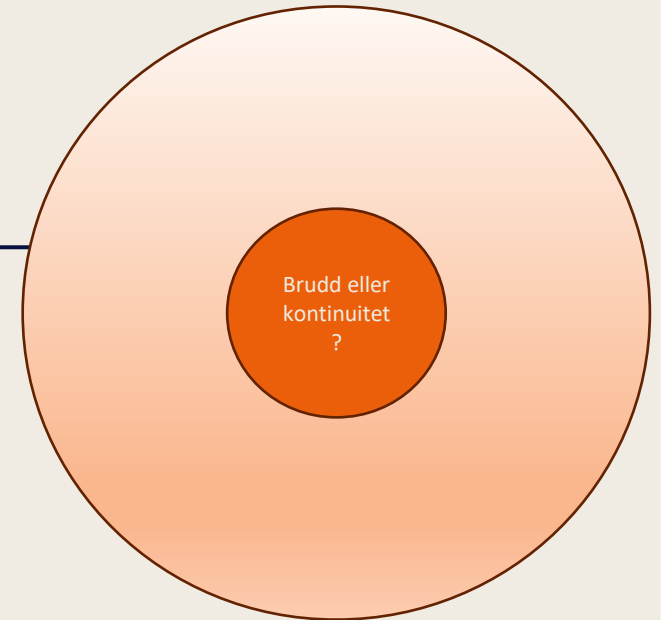
- Mål: Identifisere **utfordringer** som informantene opplever at økt oppmerksomhet om sikring har gitt for samhandlingspraksis i Sikkerhetsforum.
- Sentrale observasjoner og funn:
 - Manglende kunnskap/kompetanse/erfaring førte til forsiktighet/tilbakeholdenhet og mindre åpenhet om sikringstema.
 - Lik tilgang til informasjon er viktig for å oppnå felles situasjonsforståelse/risikobilde og opprettholde gjensidig tillit.
 - Samarbeid, forståelse og tillit påvirkes av grad av åpenhet og opplevd vilje til å dele informasjon.
 - Sikkerhetsklarering kan gjøre det mulig å dele gradert informasjon i Sikkerhetsforum, men medlemmene vil ikke nødvendigvis kunne ta denne informasjonen videre.
 - Økt oppmerksomhet om sikring oppleves å gå på bekostning av tradisjonelle tema på Sikkerhetsforums agenda.

Empiri 3: Aksept

- Mål: Undersøke i hvilken grad informantene **aksepterer** økt oppmerksomhet om sikring i Sikkerhetsforum og identifisere viktigste faktorene dette begrunnes med.
- Funn:
 - Det var stor grad av aksept blant informantene for å gi sikring økt oppmerksomhet og prioritet, selv om samhandlingspraksis påvirkes.
 - Argumenter for aksept:
 - 'Sikring innebærer mindre åpenhet'
 - 'Sikring omfatter andre «spilleregler» enn sikkerhet'
 - 'Sikring omfatter andre myndigheter enn sikkerhet'
 - 'Mindre åpenhet om sikring kan kompenseres med tillit'
 - 'Det er hensiktsmessig å håndtere det ukjente innenfor etablerte rammer'

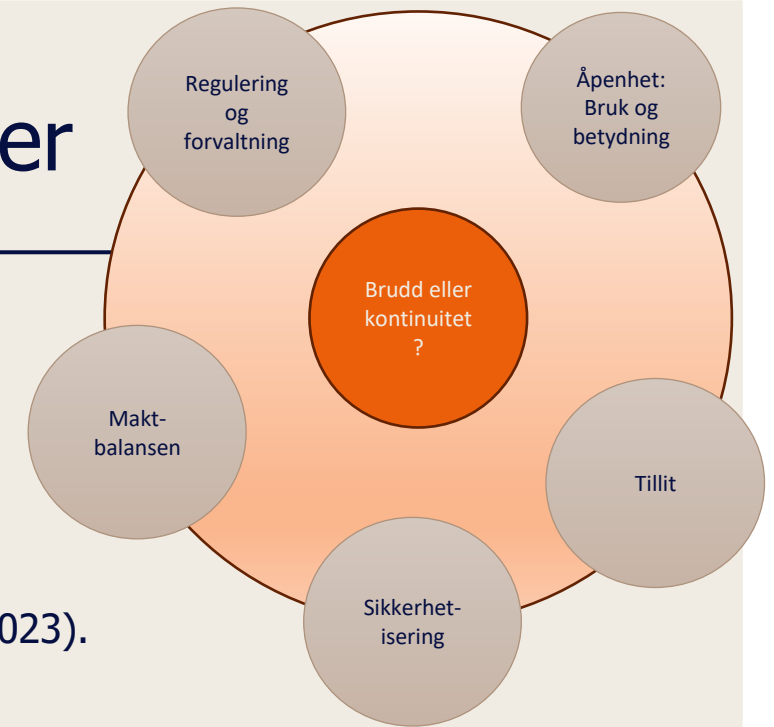
Drøfting: Brudd eller kontinuitet?

- Hovedspørsmål:
 - Balansen mellom institusjonell endring (Jepperson, 1991) og institusjonell reproduksjon (Powell, 1991)
 - Stivhengighet?
 - Re-institusjonalisering?
- Tegn til endringer i samhandlingspraksis ...
 - Endringene i trusselbildet har påvirket faktisk og opplevd åpenhet
 - Andre «spilleregler»
 - Latente motsetningsforhold aktiveres
- ... men stivhengighet dominerer
 - Ikke fundamentale endringer
 - Det gamle tas med inn i det nye
 - Etablert samhandlingspraksis virker sementerende og stabiliserende
- Institusjonell reproduksjon (stivhengighet) dominerer
 - H0



Drøfting: Viktige faktorer som påvirker

- Endringer i maktbalansen
 - Selskapenes ansvar for nasjonal sikkerhet
 - Endringer i ansvarsforhold og regulering
 - Økt vektlegging av informasjonsaksen myndigheter - arbeidsgivere
- Betydningen av informasjonsdeling for sikkerhet/sikring
 - Latente motsetninger - hvorfor tilstrebe åpenhet om sikring?
 - Kommunikasjon for medskapning av sikkerhet (Lund Petersen, 2019; 2023).
 - Situasjonsforståelse ved sammensatte trusler
- Sikkerhetisering
 - Forvaltning og lovverk endres på grunn av sikkerhetshensyn
 - Åpenhet og samarbeid påvirkes
 - Sikkerhetsargument fører til en større grad av aksept for endringer.
 - Det klassiske dilemmaet mellom sikkerhet og frihet
- Tillit som grunnlag for aksept
 - Tillit som buffer og bindemiddel
 - Grenser for tillit?



Konklusjon

○ **Hovedkonklusjon:**

- Etablerte handlingsmønstre har så langt virket stabiliserende og sementerende
- Stiavhengighet
- Tillit som buffer.
- Tegn til reinstitusjonalisering

○ **Faktorer som påvirker:**

- Håndtering av endret maktbalanse, selskapene som sikkerhetspolitiske aktører
- Kunnskap om sikring, lovverk (sikkerhetsloven), forvaltning
- Rammer og vilkår for trepartssamarbeidet
- Ytterligere sikkerhetiseringspress

Relevans

- Studien har gitt en rekke interessante funn, og har relevans også ut over petroleumsvirksomheten mht å studere institusjonell stabilitet og hva som skjer når stabile strukturer (samhandlingsmønstre, institusjoner) blir utfordret.
- Gir viktig perspektiv på hva håndtering av sikring og innføring av sikringskultur betyr i en arbeidssammenheng, både i trepartssammenheng og med hensyn til prinsipp og tradisjoner for medvirkning.
- Studien sier også noe om hvordan arbeidslivsrelasjoner kan påvirkes og endres av sikkerhetspolitiske forhold.

Forskningsbehov

- Øyeblikksbilde av pågående prosesser,
- Usikkerhet knyttet til framtidig utvikling
- Behov for videre forskning
 - Øke kunnskapen om hvordan den framtidige sikkerhetspolitiske utviklingen og endringer i trusselbildet, sammen med gjennomførte endringer i regulering og forvaltning, påvirker trepartssamarbeidet om sikkerhet.
 - Mer kunnskap om konsekvensene av innføring av lov om nasjonal sikkerhet (sikkerhetsloven) i petroleumssektoren, hvilken betydning dette får for samhandlingen mellom partene, for samarbeidet om sikkerhet, og hvordan ambisjonene om åpenhet og hensyn til medskaping av sikkerhet kan balanseres mot kravene til konfidensialitet.

